

maatschappijwetenschappen (pilot)

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examiner en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examiner en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examiner. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.
- NB1 Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.
- NB2 Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een onvolkomenheid bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk nadat de onvolkomenheid is vastgesteld via Examenblad.nl verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

NB

Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.

Een onvolkomenheid kan ook op een tijdstip geconstateerd worden dat een aanvulling op het correctievoorschrift te laat zou komen.

In dat geval houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 58 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen is de volgende vakspecifieke regel vastgesteld:

Als in een vraag staat dat de kandidaat een hoofd- of kernconcept moet gebruiken, dan dient de kandidaat in het antwoord die elementen uit de omschrijving van het hoofd- of kernconcept te gebruiken die nodig zijn om de vraag juist te kunnen beantwoorden.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Opgave 1 Opvoedingswaarden en de opvoedingscanon

1 maximumscore 3

een juist antwoord bevat:

- noemen van het moderne gezin (indien twee kenmerken genoemd) 1
- twee kenmerken van het moderne gezin met twee bijbehorende gegevens uit tabel 1 (per kenmerk met gegeven 1 scorepunt) 2

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

voorbeeld van een juist antwoord:

- (meer) bij het moderne gezin 1
- Een kenmerk van het moderne gezin is een opvoedingsideaal waarin kinderen leren zich te ontwikkelen tot een zelfstandig handelend persoon. Dit kenmerk past bij de relatief belangrijk gevonden eigenschap ‘verantwoordelijkheidsgevoel’ uit tabel 1 (door 31,0% van de respondenten als belangrijkste eigenschap genoemd) 1
- Een kenmerk van het moderne gezin is een democratisch gezinsklimaat waarin kinderen soms veel te zeggen hebben. Dit kenmerk past bij de relatief onbelangrijk gevonden eigenschap ‘gehoorzaam zijn aan ouders’ uit tabel 1 (door 13,1% van de respondenten als belangrijkste eigenschap genoemd) 1

2 A

3 maximumscore 4

een juist antwoord bevat:

- noemen van verandering van waarde **onafhankelijkheid** en bijbehorend kernconcept bij hoofdconcept verandering 1
- uitleg van samenhang tussen verandering **onafhankelijkheid** en maatschappelijke verandering met gebruik van kernconcept bij hoofdconcept verandering 1
- noemen van verandering van waarde **conformisme** en **ander** bijbehorend kernconcept bij hoofdconcept verandering 1
- uitleg van samenhang tussen verandering **conformisme** en maatschappelijke verandering met gebruik van kernconcept bij hoofdconcept verandering 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- De waarde onafhankelijkheid is belangrijker geworden en hangt samen met het proces van individualisering 1
- Kinderen leren in de opvoeding meer om **hun leven naar eigen inzicht vorm te geven**. Als kinderen meer zelf mogen bepalen hoe ze hun leven inrichten, zijn zij onafhankelijker van bijvoorbeeld hun ouders 1
- De waarde conformisme is minder belangrijk geworden en hangt samen met het proces van democratisering 1
- Kinderen hebben in het gezin over het algemeen meer inspraak gekregen en er is dus sprake van een **verschuiving van macht**. Kinderen hoeven zich minder aan te passen (te conformeren) aan bijvoorbeeld de opvattingen van de ouders 1

Vraag	Antwoord	Scores
4	maximumscore 2 een juist antwoord bevat:	
	<ul style="list-style-type: none"> • bedoeling van campagne met behulp van afbeelding 1 • relatie tussen bedoeling campagne en socialiserende functie 	1 1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Afbeelding 1 laat zien dat mensen die twijfelen over welke norm zij moeten hanteren bij kinderen die aan tafel zitten, de opvoedingscanon kunnen raadplegen. De campagne heeft daarmee de bedoeling dat mensen zich bewust worden van hun (gebrek aan) kennis over de opvoeding van kinderen • De opvoedingscanon kan zo aan mensen kennis overdragen. De kennis gaat over welk gedrag in de opvoeding (volgens wetenschappelijke onderzoeken) wel en niet aanvaardbaar is. De campagne heeft daarmee een gedragsregulerende functie 	1 1
5	maximumscore 2 een juist antwoord bevat:	
	<ul style="list-style-type: none"> • opvatting van confessionele stroming over rol van overheid bij opvoeding • argument voor het gebruik van opvoedingscanon op grond van confessionele stroming 	1 1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Ondersteuning van gezinnen door de overheid is belangrijk • De opvoedingscanon kan helpen opvoedingsproblemen in kwetsbare gezinnen te voorkomen 	1 1
6	maximumscore 2 een juist antwoord bevat:	
	<ul style="list-style-type: none"> • opvatting van liberale stroming over rol van overheid bij opvoeding • argument tegen het gebruik van opvoedingscanon op grond van liberale stroming 	1 1
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	<ul style="list-style-type: none"> • veel belang hechten aan de eigen verantwoordelijkheid van ouders • Ouders kunnen zelf het beste bepalen hoe ze hun kinderen opvoeden 	1 1
7	maximumscore 1 De opvoeding van kinderen werd in de jaren vijftig en zestig van de vorige eeuw zoveel mogelijk gedelegeerd aan de verschillende zuilen / het maatschappelijk middenveld. Dit is kenmerkend voor de verzuiling.	

Opgave 2 De positie van huishoudelijk werkers

8 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

- gebruik van kenmerk van politiek probleem 1
- gebruik van voorbeeld uit tekst 1 om kenmerk te illustreren 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Er is sprake van een politiek probleem omdat een aantal (invloedrijke) groepen/organisaties vindt dat de overheid actie moet ondernemen om de positie van huishoudelijk werkers te verbeteren 1
- Uit tekst 1 blijkt dat onder andere FNV met een voorstel komt om huishoudelijk werkers uit het zwarte circuit te halen (r. 39-42 en r. 49-50) 1

9 maximumscore 4

een juist antwoord bevat:

- uitleg over vraagstuk met gebruik van twee kernconcepten bij verhouding (per kernconcept 1 scorepunt) 2
- twee voorbeelden uit tekst 1 om de twee kernconcepten te illustreren (een voorbeeld per kernconcept, per voorbeeld 1 scorepunt) 2

voorbeeld van een juist antwoord:

- Er is sprake van sociale ongelijkheid tussen huishoudelijk werkers en andere groepen werknemers. **Verschillen tussen groepen werknemers leiden tot een ongelijke behandeling** 1
- Uit tekst 1 blijkt namelijk dat huishoudelijk werkers bepaalde rechten, zoals verzekerd zijn tegen arbeidsongeschiktheid, niet hebben en andere werknemers wel (r. 21-25) 1
- Er is sprake van een machtsrelatie tussen de werkgever en de huishoudelijk werker. De werkgever heeft **het vermogen om hulpbronnen te mobiliseren die de handelingsmogelijkheden van de huishoudelijk werker beperken** 1
- De werkgever heeft het wettelijk recht om geen belasting en werkgeverspremies te betalen. Door deze hulpbron (machtsbron) heeft de werkgever het vermogen om het opgeven van het loon aan de Belastingdienst, over te laten aan de huishoudelijk werker (die dat over het algemeen niet doet vanwege het lage uurloon) (r. 12-21) 1

10 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

- relatie tussen soort werk en status 1
- gebruik van definitie status om lage maatschappelijke positie te verklaren 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

voorbeeld van een juist antwoord:

- Huishoudelijk werk is ongeschoold werk. Volgens onderzoeken hebben ongeschoolde arbeiders een lage status 1
- Een lage status betekent dat de waardering van huishoudelijk werkers minder is in vergelijking met geschoolde arbeiders. Een relatief mindere waardering betekent dat huishoudelijk werkers een lage maatschappelijke positie hebben ten opzichte van andere werknemers (ongelijke verdeling van status) 1

11 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

- uitleg van relatie tussen informele organisatie van werk en gebrek aan samenwerking met andere huishoudelijk werkers 1
- uitleg van relatie tussen gebrek aan samenwerking en lage maatschappelijke positie met gebruik van kernconcept samenwerking 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Huishoudelijk werkers zijn over het algemeen bij iemand thuis in dienst en werken niet voor een bedrijf. Samenwerken met andere huishoudelijk werkers kan hierdoor moeilijker zijn 1
- Als er moeilijker samengewerkt kan worden met andere huishoudelijk werkers betekent dit dat zij onderling minder goed **hun handelen kunnen afstemmen voor een gemeenschappelijk doel**, namelijk het verbeteren van hun maatschappelijke positie. Een gebrek aan samenwerking is dan een verklaring voor hun lage maatschappelijke positie 1

12 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

- uitleg van verschil in arbeidsrelatie met gebruik van kernconcept sociale institutie 1
- gebruik van voorbeeld uit tekst 1 om het verschil te illustreren 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Er is minder sprake van **geformaliseerde regels die de arbeidsrelatie tussen huishoudelijk werkers en de werkgevers reguleren** dan bij andere groepen werknemers 1
- Een voorbeeld van minder geformaliseerde regels is het ontbreken van een cao voor huishoudelijk werkers (r. 21-22). In tegenstelling tot andere werknemers zijn er collectief geen geformaliseerde arbeidsvoorwaarden vastgelegd 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

13 maximumscore 4

een juist antwoord bevat:

- socialistische/sociaaldemocratische visie op rol van de overheid 1
- liberale visie op rol van de overheid 1
- voorbeeld uit tekst 1 om rol van de overheid bij de dienstencheque te illustreren 1
- uitleg waarom de socialistische/sociaaldemocratische stroming meer past bij de invoering van de dienstencheque dan de liberale stroming 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- De socialistische/sociaaldemocratische stroming is voor een sterk sturende overheid (om de sociale ongelijkheid te verminderen) 1
- De liberale stroming is voor een beperkte overheidsbemoeyenis (om economische vrijheid te garanderen) 1
- Met de dienstencheque kunnen door middel van overheidssubsidie premies, belastingen en verzekeringen worden betaald (r. 62-66) 1
- Overheidssubsidie past meer bij een sterk sturende overheid (om de sociale ongelijkheid te verminderen) dan bij een beperkte overheidsbemoeyenis. Invoering van de dienstencheque past in die zin meer bij de socialistische/sociaaldemocratische stroming dan bij de liberale stroming 1

14 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

- argument voor of tegen de stelling 1
- uitleg over oorzaak-gevolgrelatie tussen lidmaatschap en representativiteit met gebruik van kernconcept representativiteit 1

voorbeeld van een juist antwoord bij argument **voor** de stelling:

- Als meer huishoudelijk werkers lid worden van een vakbond, kunnen meer huishoudelijk werkers door participatie hun eisen en wensen kenbaar maken bij de vertegenwoordigers van een vakbond 1
- Als de eisen en wensen meer bekend zijn bij de vertegenwoordigers (oorzaak) dan kunnen de vertegenwoordigers hier meer rekening mee houden bij bijvoorbeeld overleg met de overheid/werkgevers (over maatregelen om hun positie te verbeteren). **De standpunten van de vertegenwoordigers van deze vakbond komen meer overeen met de standpunten van de huishoudelijk werkers.** Er is dan sprake van meer representativiteit (gevolg) 1

of

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

voorbeeld van een juist antwoord bij argument **tegen** de stelling:

- Als meer huishoudelijk werkers lid worden van een vakbond, hoeft dit niet te betekenen dat de vertegenwoordigers ook rekening houden met de eisen en de wensen van deze leden 1
- Als er niet méér rekening wordt gehouden met de eisen en de wensen van de leden, dan hoeven **de standpunten van de vertegenwoordigers van deze vakbond niet méér overeen te komen met de standpunten van de huishoudelijk werkers**. De representativiteit van deze vakbond hoeft dan niet toe te nemen 1

15 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

- omgevingsfactor uit tekst 1 die een **steun** is voor nieuw beleid 1
- uitleg van relatie tussen **steun** en **bevorderen** van nieuw beleid 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- omgevingsfactor die een **steun** is: internationale druk van de ILO (r. 1-5) 1
- Nederland dient rechten van burgers uit internationale verdragen te waarborgen en druk van de ILO kan nieuw beleid zo bevorderen 1

16 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

- omgevingsfactor uit tekst 1 die een **bedreiging** is voor nieuw beleid 1
- uitleg van relatie tussen **bedreiging** en **belemmeren** van nieuw beleid 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- omgevingsfactor die een **bedreiging** is: een economische recessie (r. 68) 1
- Door een economische recessie kan de overheid minder geld beschikbaar hebben. Minder beschikbaar geld kan zo nieuw beleid belemmeren 1

17 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

- voorbeeld uit tabel 2 om (resultaat van) globalisering te illustreren 1
- uitleg dat voorbeeld illustratie is van globalisering met gebruik van kernconcept globalisering 1

Vraag	Antwoord	Scores
	<p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uit de tweede kolom van tabel 2 blijkt dat migranten uit veel verschillende landen komen om huishoudelijk werk te verrichten • De herkomstlanden van de huishoudelijk werkers kunnen een indicatie zijn van de internationale economische verbindingen tussen deze herkomstlanden en Nederland. Internationale economische verbindingen zijn een kenmerk van een geglobaliseerde samenleving 	<p>1</p> <p>1</p>
18	maximumscore 2	
	<p>een juist antwoord bevat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aangeven van afhankelijkheid/relatie van werkgever met huishoudelijk werker met voorbeeld uit tekst 2 / tabel 2 • aangeven van afhankelijkheid/relatie van huishoudelijk werker met werkgever met voorbeeld uit tekst 2 / tabel 2 	<p>1</p> <p>1</p>
	<p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De werkgever is afhankelijk van het aanbod van arbeid van de huishoudelijk werker voor het verkrijgen van tijd voor andere zaken (interviewfragment met werkgever 1 uit tekst 2), • terwijl uit tabel 2 blijkt dat het aannemelijk is dat een aantal huishoudelijk werkers afhankelijk is van de vraag naar arbeid van de werkgever voor het verkrijgen van inkomsten voor familie en studie 	<p>1</p> <p>1</p>
19	maximumscore 2	
	<p>een juist antwoord bevat:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uitleg van effect huishoudelijk werk op identiteit met gebruik van kernconcept identiteit • voorbeeld uit tekst 2 om effect op identiteit te illustreren 	<p>1</p> <p>1</p>
	<p>voorbeeld van een juist antwoord:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het werk draagt voor deze huishoudelijk werker bij aan een positief zelfbeeld en ze houdt dit (door dit interview) anderen ook voor. Het werk heeft dan een positief effect op de identiteit • Uit het interviewfragment van huishoudelijk werker 1 uit tekst 2 blijkt namelijk dat de huishoudelijk werker zich belangrijk voelt omdat de werkgever volgens de huishoudelijk werker afhankelijk is van haar diensten 	<p>1</p> <p>1</p>
20	maximumscore 2	
	<ul style="list-style-type: none"> • De huishoudelijk werker uit het interviewfragment geeft aan dat de waardering van een huishoudelijk werker in Brazilië minder is dan in Nederland: in Nederland hebben mensen geen vooroordelen over dit beroep, terwijl in Brazilië het beroep als problematisch wordt beschouwd • Deze uitspraak kan een indicatie zijn van een verschil in (geografische) plaats van de status. Status is dan een relatief begrip 	<p>1</p> <p>1</p>

Opgave 3 Afpakken van crimineel geld

21 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

- uitleg van oorzaak-gevolgrelatie tussen socialisatie en crimineel gedrag met gebruik van kernconcept socialisatie 1
- gebruik van een voorbeeld uit tekst 3 om de relatie tussen socialisatie en crimineel gedrag te illustreren 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Door (indirect of direct) contact met rolmodellen uit een criminele subcultuur (oorzaak) kunnen anderen in de omgeving zich deze criminele subcultuur eigen maken en overgaan tot crimineel gedrag (gevolg). **Door de omgang met anderen zich een cultuur eigen maken** is socialisatie 1
- Uit tekst 3 blijkt dat gewelddadige overvallers en drugscriminelen door hun big spendergedrag rolmodellen voor hun omgeving kunnen worden (r. 24-28). De criminele cultuur kan dan worden overgedragen en leiden tot crimineel gedrag 1

22 maximumscore 3

een juist antwoord bevat:

- relatie tussen criminaliteit en cultuur met gebruik van kernconcept cultuur 1
- gebruik van voorbeeld uit tekst 3 om kernconcept cultuur te illustreren 1
- uitleg van oorzaak-gevolgrelatie tussen cultuur en afname sociale cohesie met gebruik van kernconcept sociale cohesie 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Als meer mensen crimineel gedrag gaan vertonen, worden normen van de dominante cultuur minder gedeeld. Gedeelde **normen** zijn een onderdeel van cultuur 1
- Uit tekst 3 blijkt dat ondernemers het idee kunnen krijgen dat ze alleen maar kunnen concurreren als ze frauderen (r. 21-24). Hun gedrag gaat dan afwijken van de normen van de dominante cultuur 1
- Als de normen in de samenleving minder worden gedeeld zal de **onderlinge verbondenheid in de samenleving** afnemen. De sociale cohesie neemt dan af 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

23 maximumscore 4

een juist antwoord bevat:

- uitgangspunt van de klassieke school 1
- uitgangspunt van de moderne school 1
- voorbeeld uit tekst 3 om uitgangspunt van de klassieke school te illustreren 1
- uitleg waarom het uitgangspunt van de klassieke school het meeste aansluit bij beleid van afpakken 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- Het uitgangspunt van de klassieke school is dat mensen de gevolgen van hun gedrag van tevoren incalculeren 1
- Het uitgangspunt van de moderne school is dat de mens grotendeels of geheel onvrij is in zijn denken en handelen 1
- Uit tekst 3 blijkt dat bij het straffen men ervan uitgaat dat beroepscriminelen bewust het risico nemen van gevangenisstraf (r. 54-55) 1
- Het beleid van afpakken van crimineel geld gaat dus uit van beroepscriminelen die de gevolgen van hun gedrag van tevoren incalculeren en uit vrije wil handelen. Dit sluit het meeste aan bij de klassieke school 1

Opmerking

Geen scorepunt toekennen aan alleen het noemen van de klassieke school.

24 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

- noemen van juiste functie 1
- reden met behulp van tekst 3 om functie te illustreren 1

voorbeeld van een juist antwoord:

- generale preventie 1
- Door bij strafzaken de nadruk te leggen op afpakken probeert men andere groepen in de samenleving, zoals mensen met schulden, af te schrikken, zodat ze geen delicten gaan plegen (r. 32-40) 1

25 maximumscore 2

een juist antwoord bevat:

- rechtshandhaving 1
- reden met voorbeeld uit tekst 3 1

Vraag	Antwoord	Scores
	voorbeeld van een juist antwoord:	
	• rechtshandhaving	1
	• In het beleid moet het strafrechtelijk afpakken van crimineel geld de kern van de aanpak vormen (r. 1-7). (Strafrechtelijk afpakken valt onder rechtshandhaving)	1

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinator in het programma WOLF. Zend de gegevens uiterlijk op 1 juni naar Cito.

De normering in het tweede tijdvak wordt mede gebaseerd op door kandidaten behaalde scores. Als het tweede tijdvak op uw school wordt afgenomen, zend dan ook van uw tweede-tijdvak-kandidaten de deelscores in met behulp van het programma WOLF.

6 Bronvermeldingen

tabel 1	naar: Diekstra, R.F.W., Wubs, J.M., Vreeburg, L.E., Sklad, M.J. & Ruiter, M. de (2008). Naar een canon van opvoeding. Onderzoek naar wat inwoners van Den Haag weten van ontwikkeling en opvoeding van kinderen en jongeren (p.132). Den Haag: Gemeente Den Haag, Dienst OCW. Geraadpleegd december 2014 op http://www.opvoedingscanon.nl/documents/Rapport_Canon.pdf
afbeelding 1	Gemeente Den Haag (2008/2009). Campagne Opvoedingscanon Den Haag: campagne 2. Geraadpleegd december 2014 op http://portal.hhs.nl/xmsp/xms_itm_p.download_file?p_itm_id=38047
tekst 1	naar: Bolwijn, M. (2014, 7 januari). Bond en werkgevers: cheque tegen zwart circuit werksters. de Volkskrant. Geraadpleegd december 2014 op http://www.volkskrant.nl/dossier-werk/bond-en-werkgevers-cheque-tegen-zwart-circuit-werksters~a3573025/
tabel 2	naar: Botman, S.J. (2011). Gewoon schoonmaken: de troebele arbeidsrelaties in betaald huishoudelijk werk (proefschrift, Universiteit van Amsterdam) (p.102). Geraadpleegd december 2014 op http://dare.uva.nl/document/2/86062
tekst 2	naar: Botman, S.J. (2011). Gewoon schoonmaken: de troebele arbeidsrelaties in betaald huishoudelijk werk (proefschrift, Universiteit van Amsterdam) (p.144, pp.240-241, p.245) Geraadpleegd december 2014 op http://dare.uva.nl/document/2/86062
tekst 3	naar: Openbaar Ministerie (2013, 14 mei). OM-topman Marc van Nimwegen wil een omslag naar "afpakken". Geraadpleegd december 2014 op https://www.om.nl/onderwerpen/afpakken/@31862/topman-marc-nimwegen/ naar: Vermaas, P. (2013, mei). 'De kern van de aanpak van beroepscriminelen'. Marc van Nimwegen over "Afpakken". Opportuun, 19 (5), 6. Geraadpleegd december 2014 op https://www.om.nl/publish/pages/22576/opportuun_mei2013.pdf